UITVOERINGSVERORDENING (EU) 2020/593 VAN DE COMMISSIE

van 30 april 2020

tot verlening van toestemming voor overeenkomsten en besluiten inzake marktstabiliserende maatregelen in de sector aardappelen

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,

Gezien Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van een gemeenschappelijke ordening van de markten voor landbouwproducten en tot intrekking van de Verordeningen (EEG) nr. 922/72, (EEG) nr. 234/79, (EG) nr. 1037/2001 en (EG) nr. 1234/2007 van de Raad ([1]), en met name artikel 222,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De aardappelsector kan worden onderverdeeld in verse aardappelen, die hoofdzakelijk voor thuisconsumptie worden aangekocht, en voor verwerking bestemde aardappelen, die worden gebruikt in diervoeders en verwerkte voedingsmiddelen, zoals ingevroren aardappelen (inclusief diepvriesfrieten), gedroogde aardappelen, bereide of verduurzaamde aardappelen.

(2) In de Unie wordt ongeveer 52 miljoen ton aardappelen geproduceerd, waarvan 19,5 miljoen ton voor verwerking bestemde aardappelen. De grootste producenten van voor verwerking bestemde aardappelen in de Unie zijn België, Duitsland, Frankrijk, Italië en Nederland. De productie van diepvriesfrieten vertegenwoordigt naar schatting ongeveer 41 % van de productie van voor verwerking bestemde aardappelen.

(3) De Unie is een netto-exporteur van verwerkte aardappelen. Geraamd wordt dat de voorbije vijf jaar gemiddeld een equivalent van ten minste vier miljoen ton voor verwerking bestemde aardappelen uit België, Duitsland, Frankrijk, Italië en Nederland naar derde landen is uitgevoerd in de vorm van verwerkte aardappelproducten. Onder normale marktomstandigheden wordt een aanzienlijke hoeveelheid ingevroren aardappelen en met name diepvriesfrieten uitgevoerd: van de wereldwijd uitgevoerde ingevroren aardappelen komt 64 % uit de Unie en de waarde van de uitvoer van diepvriesfrieten uit de Unie naar derde landen werd voor 2019 op 1,85 miljard EUR geraamd.

(4) Door de huidige Covid-19-pandemie en de strenge verplaatsingsbeperkingen voor personen die in de lidstaten zijn ingevoerd, hebben de producenten van voor verwerking bestemde aardappelen te kampen met economische ontwrichting, met financiële moeilijkheden en liquiditeitsproblemen als gevolg.

(5) Door de verspreiding van de ziekte en de ingevoerde maatregelen zijn minder arbeidskrachten beschikbaar, waardoor met name de fasen van productie, verwerking en vervoer van voor verwerking bestemde aardappelen in het gedrang komen.

(6) De verplichte sluiting van restaurants en andere horecagelegenheden, zoals school- en bedrijfskantines, en de annulering van sport- en amusementsevenementen, zoals culturele en openluchtfestivals, en sportwedstrijden in de Unie en in derde landen heeft de horeca en de cateringbedrijven stilgelegd, met aanzienlijke veranderingen in de vraagpatronen voor aardappelproducten als gevolg. Aangezien de consument niet langer uit eten gaat en beduidend minder fastfood koopt, is de consumentenvraag verschoven naar verse aardappelen voor thuisbereiding. Bovendien weegt de toename van de consumptie van bepaalde verwerkte aardappelproducten, zoals chips en pureevlokken, niet op tegen de daling van de vraag in de horeca- en de cateringsector.

(7) Bovendien zeggen kopers in de Unie en op de wereldmarkt contracten op en stellen ze de sluiting van nieuwe contracten uit in afwachting van verdere prijsdalingen. Ook wordt de uitvoer getroffen door logistieke problemen, aangezien de uitbraak van de Covid-19-pandemie in China heeft geleid tot aanzienlijke havencongestie in dat land en elders. De stijging van het aantal geannuleerde afvaarten zal waarschijnlijk minstens tot juni 2020 aanhouden, waardoor minder containers (met name voor verse en ingevroren goederen) beschikbaar zijn, prijzen aanzienlijk de hoogte ingaan en exporteurs worden geconfronteerd met uitgestelde zendingen. Sinds de vierde week van maart 2020 hebben de producenten van voor verwerking bestemde aardappelen in de Unie melding gemaakt van een daling van het aantal transacties tussen de lidstaten van 25 tot 47 % en een afname van de uitvoer naar derde landen van 30 tot 65 %.

([1]) PB L 347 van 20.12.2013, blz. 671.

(8) Enerzijds is de vraag naar verse aardappelen in dit stadium dus toegenomen, maar anderzijds is de vraag naar voor verwerking bestemde aardappelen sterk gedaald, met onmiddellijke en ernstige gevolgen voor de markt. Die sterke daling van de vraag heeft met name betrekking op, maar is niet beperkt tot, aardappelen voor verwerking tot diepvriesfrieten, andere gesneden aardappelen en vacuümverpakte producten, die in normale omstandigheden worden verbruikt in fastfood- en andere restaurants. Door de verschillen in kenmerken tussen verse aardappelen en voor verwerking bestemde aardappelen kunnen aardappelen voor verwerking niet op de markt van verse aardappelen worden verkocht. Aangezien er geen handelsverkeer is, zijn de prijzen op de termijnmarkten aanzienlijk gedaald en liggen zij in april 2020 volgens de meldingen 90 % lager dan de noteringen in januari 2020. Als gevolg van het stilgevallen handelsverkeer zijn er in sommige producerende lidstaten, zoals België en Frankrijk, voor bepaalde voor verwerking bestemde aardappelen geen prijsnoteringen meer, wat wijst op een acute daling van het volume en de waarde van de transacties. In andere lidstaten, zoals Duitsland en Nederland, zijn voor de voor verwerking bestemde aardappelen prijsdalingen van 90 % gemeld.

(9) Bovendien zijn er momenteel grote hoeveelheden voor verwerking bestemde aardappelen opgeslagen. Geraamd wordt dat ten minste 2 650 000 ton voor verwerking bestemde aardappelen (met een waarde van 400 miljoen EUR) van het seizoen 2019 nog zullen opgeslagen zijn aan het einde van het seizoen 2020 (in juli 2020). De voor verwerking bestemde aardappelen die in oktober/november 2019 zijn geoogst en nog opgeslagen zijn, zullen binnenkort niet meer geschikt zijn voor gebruik omdat de kwaliteit ervan achteruitgaat. Om plaats te maken voor de voor verwerking bestemde aardappelen van het seizoen 2020, zullen de producenten het deel van de resterende voorraden dat niet tijdig kan worden verwerkt, moeten vernietigen. Aangezien de producenten de kosten van het vervoer en de vernietiging zullen moeten dragen, bestaat het risico dat zij de voor verwerking bestemde aardappelen als laatste redmiddel over de akkers zullen uitspreiden. Die uitspreiding van voor verwerking bestemde aardappelen op de akkers houdt een risico van langdurige ecologische en fytosanitaire gevolgen in, aangezien die aardappelen bovenop de volgende gewassen zullen ontkiemen en ziekten kunnen ontwikkelen die tot langdurige bodemverontreiniging kunnen leiden en nieuwe aanplantingen in gevaar brengen.

(10) Gezien de bovenvermelde omstandigheden wordt deze situatie beschouwd als een periode van ernstig verstoord marktevenwicht.

(11) Om de aardappelproducenten te helpen bij het vinden van een evenwicht in deze periode van ernstig verstoord marktevenwicht, is het passend landbouwers, verenigingen van landbouwers, unies van dergelijke verenigingen, erkende producentenorganisaties, unies van erkende producentenorganisaties en erkende brancheorganisaties tijdelijk, voor een periode van zes maanden, toe te staan overeenkomsten te sluiten en besluiten vast te stellen betreffende voor verwerking bestemde aardappelen. Het gaat onder andere om de volgende maatregelen: i) uitdemarktnemingen en gratis verstrekking; ii) bewerking en verwerking; iii) opslag; iv) gezamenlijke afzetbevordering, en v) tijdelijke productieplanning.

(12) Dergelijke overeenkomsten en besluiten betreffende voor verwerking bestemde aardappelen zouden het volgende kunnen omvatten: i) het uit de markt nemen van aardappelen voor systematische vernietiging of gratis verstrekking aan voedselbanken of overheidsinstellingen; ii) het verwerken van aardappelen voor andere doeleinden, zoals diervoeder, productie voor methanisering; iii) het creëren en vinden van opslagcapaciteit en het bereiden van aardappelen voor langere opslagperioden; iv) het bevorderen van de consumptie van verwerkte aardappelproducten, en v) het plannen van maatregelen om de volumes voor toekomstige aanplantingen te verlagen en het aanpassen van bestaande contracten voor aardappelen van het seizoen 2020.

(13) Overeenkomsten of besluiten betreffende voor verwerking bestemde aardappelen moeten tijdelijk worden toegestaan voor een periode van zes maanden. Aangezien in deze periode de bestaande aardappelvoorraden van het seizoen 2019 moeten worden beheerd en de aardappelen van het seizoen 2020 vanaf deze zomer zullen worden geoogst, is dit de periode waarin de maatregelen naar verwachting het grootste effect zullen hebben.

(14) Overeenkomstig artikel 222, lid 1, eerste alinea, van Verordening (EU) nr. 1308/2013 mag de toestemming worden verleend als de goede werking van de interne markt er niet door wordt ondermijnd en de overeenkomsten en besluiten uitsluitend tot doel hebben de sector te stabiliseren. Deze specifieke voorwaarden sluiten overeenkomsten en besluiten uit die direct of indirect leiden tot compartimentering van de markten, tot discriminatie op basis van nationaliteit of tot prijszetting. Indien de overeenkomsten en besluiten niet of niet meer aan deze voorwaarden voldoen, is artikel 101, lid 1, van het Verdrag van toepassing op deze overeenkomsten en besluiten.

(15) De toestemming die bij deze verordening wordt verleend, moet het grondgebied van de Unie bestrijken, aangezien het ernstig verstoorde marktevenwicht zich in de hele Unie voordoet.

(16) Om de lidstaten in staat te stellen te beoordelen of de overeenkomsten en besluiten betreffende voor verwerking bestemde aardappelen de goede werking van de interne markt niet ondermijnen en uitsluitend tot doel hebben de sector te stabiliseren, dient aan de bevoegde autoriteiten, met inbegrip van de mededingingsautoriteiten, van de lidstaat met het hoogste aandeel in het geraamde volume van de aardappelproductie waarop die overeenkomsten of besluiten betrekking hebben, informatie te worden verstrekt over de gesloten overeenkomsten en de vastgestelde besluiten en over het desbetreffende productievolume en de looptijd ervan.

(17) Aangezien het marktevenwicht ernstig verstoord is, de resterende aardappelvoorraad dringend moet worden beheerd en het moment waarop de aardappelen gewoonlijk worden geoogst, opgeslagen en verwerkt, in aantocht is, moet deze verordening in werking treden op de dag na die van de bekendmaking ervan.

(18) De in deze verordening vervatte maatregelen zijn in overeenstemming met het advies van het Comité voor de gemeenschappelijke ordening van de landbouwmarkten,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Onverminderd artikel 152, lid 1 bis, artikel 209, lid 1, en artikel 210, lid 1, van Verordening (EU) nr. 1308/2013 wordt aan landbouwers, verenigingen van landbouwers, unies van dergelijke verenigingen, erkende producentenorganisaties, unies van erkende producentenorganisaties en erkende brancheorganisaties hierbij toestemming verleend om tijdens een periode van zes maanden die ingaat op de datum van inwerkingtreding van deze verordening, ten aanzien van voor verwerking bestemde aardappelen overeenkomsten te sluiten en gezamenlijke besluiten vast te stellen inzake uitdemarktnemingen en gratis verstrekking, bewerking en verwerking, opslag, gezamenlijke afzetbevordering en tijdelijke productieplanning.

Artikel 2

De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de in artikel 1 bedoelde overeenkomsten en besluiten de goede werking van de interne markt niet ondermijnen en uitsluitend tot doel hebben de sector aardappelen te stabiliseren.

Artikel 3

Het geografische toepassingsgebied van deze toestemming is het grondgebied van de Unie.

Artikel 4

1. Zodra de in artikel 1 bedoelde overeenkomsten of besluiten zijn gesloten of vastgesteld, stellen de betrokken landbouwers, verenigingen van landbouwers, unies van dergelijke verenigingen, erkende producentenorganisaties, unies van erkende producentenorganisaties en erkende brancheorganisaties de bevoegde autoriteiten van de lidstaat die het hoogste aandeel heeft in het geraamde volume van de aardappelproductie waarop deze overeenkomsten of besluiten betrekking hebben, in kennis van deze overeenkomsten of besluiten, met opgave van de volgende gegevens:

a) een raming van het betrokken productievolume;

b) de verwachte uitvoeringsperiode.

2. Uiterlijk 25 dagen na het verstrijken van de in artikel 1 bedoelde periode van zes maanden stellen de betrokken landbouwers, verenigingen van landbouwers, unies van dergelijke verenigingen, erkende producentenorganisaties, unies van erkende producentenorganisaties en erkende brancheorganisaties de in lid 1 van dit artikel bedoelde bevoegde autoriteiten in kennis van het volume van de aardappelproductie waarop de overeenkomsten of besluiten daadwerkelijk betrekking hebben.

3. Overeenkomstig Uitvoeringsverordening (EU) 2017/1185 van de Commissie ([2]) stellen de lidstaten de Commissie in kennis van het volgende:

a) uiterlijk vijf dagen na het verstrijken van elke periode van één maand, de overeenkomsten en besluiten die hun overeenkomstig lid 1 in die periode zijn meegedeeld;

b) uiterlijk dertig dagen na het verstrijken van de in artikel 1 bedoelde periode van zes maanden, een overzicht van de in die periode uitgevoerde overeenkomsten en besluiten.

Artikel 5

Deze verordening treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 30 april 2020.

Voor de Commissie
De voorzitter
Ursula VON DER LEYEN

([2]) Uitvoeringsverordening (EU) 2017/1185 van de Commissie van 20 april 2017 tot vaststelling van voorschriften voor de toepassing van de Verordeningen (EU) nr. 1307/2013 en (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft de aan de Commissie te melden informatie en documenten en tot wijziging en intrekking van diverse verordeningen van de Commissie (PB L 171 van 4.7.2017, blz. 113).